

Til beslutningsforslag nr. **B 89**

Folketinget 2024-25

Betænkning afgivet af Miljø- og Fødevareudvalget den 28. maj 2025

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod fortynding af farlige stoffer i vandmiljøet (forbud mod blandingszoner)

[af Marianne Bigum (SF) og Leila Stockmarr (EL)]

1. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, V, DD, LA, M og DF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse* ved 2. (sidste) behandling.

Et *mindretal* i udvalget (SF, EL og ALT) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *andet mindretal* (KF) vil redegøre for sin stilling til beslutningsforslaget ved 2. (sidste) behandling.

Et *tredje mindretal* (RV) vil stemme hverken for eller imod beslutningsforslaget.

Borgernes Parti, Naleraq, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

2. Politiske bemærkninger

Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet

Socialistisk Folkepartis, Enhedslistens og Alternativets medlemmer af udvalget noterer sig, at beslutningsforslaget er fremsat ud fra ønsket om at muliggøre, at Danmark kan leve op til sine forpligtelser under EU's vandrammedirektiv, der forpligter Danmark til at opnå god tilstand i alle overfladevandområder i 2027.

Partierne foreslår, at Folketinget pålægger regeringen at ændre administrationen af miljøgodkendelser og udledningstilladelser, så blandingszoner, hvor miljøfarlige stoffer kan udledes over grænseværdierne, afvikles senest i 2033. Derudover foreslår partierne at igangsætte en accelereret revision af eksisterende miljøgodkendelser og udledningstilladelser, som skal påbegyndes snarest muligt og være afsluttet inden udgangen af 2027.

SF, EL og ALT konstaterer, at det under udvalgsbehandlingen er kommet frem, at den kemiske tilstand i vores havmiljø er endnu dårligere, end vi hidtil har haft viden om. Det er nu kun tre ud af 123 områder, der vurderes at være i god tilstand. Partierne noterer sig, at miljøministeren oplyser, at årsagen til tilbagegangen fra otte til kun tre vandområder i kemisk god tilstand »skyldes umiddelbart ny viden og fastsættelse af nye miljøkvalitetskrav, der anvendes til at klassificere og vurdere tilstanden i vandmiljøet«, jf. B 89 – svar på spm. 1.

Det undrer SF, EL og ALT, at den nye viden om, at tilstanden i vores vandmiljø er endnu dårligere, end vi hidtil har haft viden om, ikke fører til øget handling hos miljøministeren og regeringen. SF, EL og ALT er skuffede over regeringens ambitionsniveau. Vi står med et alvorligt forurennet hav, og i stedet for at skrue op for de nødvendige indsatser for at bringe havet tilbage i god kemisk tilstand bliver regeringen ved med at tillade fortsat forurening. Partierne noterer sig, at miljøministeren svarer, at målet om god tilstand i alle vandområder i 2027 ikke vil blive indfriet, jf. B 89 – svar på spm. 9.

Den teknologiske udvikling inden for spildevandsrensning er i fuld sving og har taget fart særlig de seneste 10 år. Ifølge rapporten »Fremtidens spildevandsbehandling« fra Teknologisk Institut er det særlig Østasien, der fører an med Kina og Sydkorea i front. Rapporten konkluderer, at langt de fleste af de deltagende danske renseanlæg endnu ikke har påbegyndt nogen indsats hen imod et fjerde rensetrin for spildevand, og at den største hæmsko er de uklare lov-mæssige krav til spildevandsrensning, jf. »Fremtidens spildevandsbehandling«, Teknologisk Institut, 2023.

I november 2024 blev EU's byspildevandsdirektiv vedtaget med et krav om, at de største spildevandsanlæg skal implementere et fjerde rensetrin senest i 2045. SF, EL og ALT appellerer til regeringen om at tilsidesætte principperne

om minimumsimplicitering og stille krav til industrien og renseanlæggene om, at de tidligere end de deadlines, der følger af byspildevandsdirektivet, skal nedbringe koncentrationerne af miljøfarlige stoffer i deres udledninger til at være på niveau med eller lavere end de koncentrationer, der i forvejen findes i vandmiljøet.

SF, EL og ALT har spurgt ministeren, hvilke lovfæstede kriterier der lægges til grund for afgørelsen af, om virksomheden eller renseanlægget har råd til at rense eller substituere stoffet, så udlægning af blandingszoner er unødvendig. Ministeren oplyser som svar herpå, at »vilkår i en miljøgodkendelse skal være nødvendige og tilstrækkelige samt proportionale, dvs. der skal være balance mellem miljøgevinster og økonomiske omkostninger«, jf. B 89 – svar på spm. 26.

Spørgsmålet er, hvordan man afgør, om et vilkår er proportionelt, herunder særlig hvordan man prissætter miljøgevinsterne. SF, EL og ALT mener, at i en situation, hvor kun 2 pct. af alle vandområder er i god kemisk tilstand, bør miljøgevinsten ved at forebygge yderligere forurening veje meget tungt i prissætningen. Partierne finder det oplagt, at industriens økonomiske omkostninger til at forebygge forureningen ved kilden afvejes i forhold til prisen ved senere at skulle oprense forureningen. Her er det oplagt at se på erfaringer fra både Danmark og udlandet.

Tre af Danmarks værste generationsforureninger er forårsaget af virksomheden Cheminova på Harboøre Tange. I 2024 blev der afsat 728 mio. kr. til oprensningen af Cheminovas gamle giftdepot på Høfde 42. Derudover anslås det, at prisen på oprensningen af Cheminovas gamle fabriksgrund vil koste omkring 4 mia. kr. (»Regionsråd vedtager plan for Cheminova-forurening«, Region Midtjylland, den 30. oktober 2024), og på den nuværende FMC-fabriksgrund (tidligere Cheminova) anslås prisen til omkring 1,4 mia. kr., jf. »Cheminova (miljøsagerne)«, Lex.dk. Det vil sige et anslået samlet beløb på over 6 mia. kr.

I USA har man gjort sig erfaringer med oprensning af kemisk forurening af floden Hudson River, som var stærkt forurenet med bl.a. det kræftfremkaldende stof PCB. Det tog 6 år og kostede 1,78 mia. dollar, svarende til omkring 12 mia. kr., at oprense over 3 mio. m³ sediment for at gøre det sikkert at spise fisk fra floden igen, jf. »EPA says more data needed to assess impact of \$1.7B Hudson River cleanup«, apnews.com, den 11. juli 2024.

SF, EL og ALT noterer sig, at de nævnte eksempler illustrerer, at der kan være tale om beløb i milliardstørrelsen til oprensning, når man ikke rettidigt sætter ind for at forebygge en forurening ved kilden. Partierne finder på den baggrund, at den »balance mellem miljøgevinster og økonomiske omkostninger«, som miljøministeren peger på i sit svar, med den nuværende tilgang i administrationen falder skævt ud til fordel for erhvervslivet på bekostning af miljøet, fordi der ikke tages højde for de potentielle omkostninger til oprensning.

SF, EL og ALT noterer sig, at der fra Harboøre Tange, hvor FMC (det tidligere Cheminova) ligger, inklusive Harboøre og Thyborøn, i 2023 er indberettet udledninger af 6 mio. m³ spildevand fra renseanlæg, industri og afværge-

pumpninger, jf. B 89 – svar på spørgsmål 11. Der er altså tale om massive udledninger svarende til indholdet af 2.400 olympiske svømmebassiner med flere miljøfarlige stoffer over grænseværdierne, som hvert år ledes direkte ud i Vesterhavet.

SF, EL og ALT noterer sig, at DR i løbet af foråret og forsommeren 2024 i en række artikler fremlagde udsagn fra flere uvildige miljøjuridiske eksperter, der på baggrund af en omfattende aktindsigt i Miljøministeriet og Miljøstyrelsen konkluderede, at pesticidfabrikken FMC's (det tidligere Cheminova) behov for fortsat at kunne udlede miljøfarlige stoffer til havmiljøet var blevet brugt som udgangspunkt for at lave nationale retningslinjer til myndighederne, jf. »Miljøministeriet anklages for magtfordrejning: Har hjulpet Cheminova med fortsat at kunne forurene Vesterhavet«, dr.dk, den 5. maj 2024.

Partierne noterer sig, at Flemming Elbæk, partner i advokatfirmaet HaugaardBraad og tidligere ansat i Miljøministeriet, i artiklen vurderede, at »der er regnet baglæns. Miljøministeriet skriver jo direkte i de interne dokumenter, at det her er baseret på et ønske om at kunne udstede udledningstilladelser, og ikke på juridiske eller teknisk faglige vurderinger«, jf. »Miljøministeriet anklages for magtfordrejning: Har hjulpet Cheminova med fortsat at kunne forurene Vesterhavet«, dr.dk, den 5. maj 2024.

SF, EL og ALT noterer sig, at DR's aktindsigt viser, at embedsfolk i Miljøministeriet tilbage i 2019 og 2020 pegede på, at en række virksomheder ikke kunne få tilladelse til at fortsætte med at udlede miljøfarlige stoffer, fordi grænseværdien i havet allerede var overskredet, og at der med yderligere udledninger ville være »tale om en forringelse af tilstanden i strid med Vandrammedirektivet, og der vil blive meddelt afslag på ansøgningen«, jf. citat fra embedsmænd i Miljøministeriet i august 2019 gengivet af DR i »Cheminova pumper miljøfarlige stoffer ud i et hav, der allerede er forurennet: Miljøministeriet har i årevis undladt at gribe ind«, dr.dk, den 28. april 2024.

SF, EL og ALT noterer sig endvidere, at DR's aktindsigt viser, hvordan Miljøministeriets juridiske tolkning af vandrammedirektivets forringelsesbegreb derefter ændrede sig frem mod den vejledning (FAQ), der blev offentliggjort af Miljøstyrelsen i 2021, og som medførte, at blandingszoner i åbne kystvande kunne udvides fra de hidtil anvendte 100 m til 350 m, og at koncentrationen af miljøfarlige stoffer ved blandingszonens rand kunne overstige de generelle krav for stoffet med 5 pct. Partierne noterer sig endvidere, at dele af Miljøstyrelsens vejledning blev underkendt af Miljø- og Fødevareklagenævnet den 23. februar 2023. jf. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 23. februar 2023 om ophævelse og hjemvisning af § 25-tilladelse til etablering af ny forbindelsesvej, og at Miljøstyrelsen herefter suspenderede dele af vejledningen og i 2024 udgav vejledningen i en ny version, jf. Miljøstyrelsen, FAQ 43 og FAQ 48 i opdateret vejledning – spørgsmål og svar om udledning af visse forurenende stoffer til vandmiljøet, januar 2024). Endelig noterer partierne sig, at den nye version af vejledningen også har modtaget kritik fra uvildige eksperter, der vurderer, at Miljøministeriet har valgt »at fortsætte ned ad samme spor«,

jf. »Miljøminister kaldte retningslinjer for en 'opstramning': Men dokumenter afslører ifølge eksperter, at virksomheder nu kan få lov til at forurene mere«, dr.dk, den 2. maj 2024.

SF, EL og ALT noterer sig, at en samlet opposition på baggrund af DR's dækning krævede en uvildig undersøgelse af hele forløbet omkring Miljøstyrelsens vejledning. Partierne noterer sig, at miljøministeren ikke ønskede at imødekomme oppositionens krav, men på et samråd i Miljø- og Fødevareudvalget den 28. maj 2024 i stedet fremsatte løfte om, at han ville igangsætte »en undersøgelse af, hvad vi kan lære af den aktuelle sag« og få »en uvildig undersøgelse af Miljøstyrelsens manglende revurdering af Cheminovas miljøgodkendelser«, jf. punkt 4 og 5 i samrådstalen fra den 28. maj 2024, MOF alm. del – samråd AI (folketingsåret 2023-24).

SF, EL og ALT noterer sig, at Miljøministeriets egen undersøgelse blev offentliggjort i marts 2025, og at den tilbageviser store dele af eksperternes kritik, som fremsat til DR, jf. MOF alm. del – bilag 362. Det er imidlertid partiernes vurdering, at den uvildige undersøgelse af Miljøstyrelsens manglende revurdering af Cheminovas miljøgodkendelser har ændret karakter, siden ministeren fremsatte løftet om den på samrådet den 28. maj 2024. Det var partiernes klare opfattelse, at »uvildig undersøgelse« betød en uvildig advokatundersøgelse eller en uvildig kommissionsundersøgelse. Det understreger ministeren imidlertid nu, at der ikke bliver tale om, men Miljøministeriet har i stedet igangsat en ekstern analyse af Miljøstyrelsens sagsgange udført af et rådgivningsfirma, jf. MOF alm. del – svar på spørgsmål 815.

Det er på den baggrund SF's, EL's og ALT's klare vurdering, at ministeren er løbet fra sit løfte til en samlet opposition om at få en uvildig undersøgelse af forløbet omkring Miljøstyrelsens manglende revurdering af Cheminovas miljøgodkendelser. Partierne er utilfredse med, at offentligheden dermed ikke kommer til at få en uvildig vurdering af, hvorvidt pesticidfabrikken FMC's (det tidligere Cheminova) behov for fortsat at kunne udlede miljøfarlige stoffer til havmiljøet reelt blev brugt som udgangspunkt for at regne baglæns i udarbejdelsen af de nationale retningslinjer til myndighederne i 2021.

SF, EL og ALT noterer sig også, at revurderingen af FMC's (tidligere Cheminova) forældede miljøgodkendelse fra 2006 til udledning af spildevand fortsat ikke er afsluttet og det derfor endnu ikke er muligt at konkludere, om Miljøstyrelsen vil give FMC (det tidligere Cheminova) tilladelse til fortsat at anvende blandingszoner, hvilke miljøfarlige stoffer man i så fald vil give tilladelse til, og under hvilke vilkår. Partierne finder det foruroligende, at Miljøstyrelsen ikke på nuværende tidspunkt er i stand til at afvise, at antallet af tilladelser til blandingszoner vil stige sammenlignet med i dag som resultat af de igangværende revurderingssager, jf. B 89 – svar på spørgsmål nr. 25.

SF, EL og ALT har under udvalgsbehandlingen stillet en række spørgsmål til begrundelsen for de udsagn, som miljøministeren og ordføreren fra Socialdemokratiet fremsatte under førstebehandlingen, bl.a. om, »at anvendelse af blandingszoner kan bruges til udvikling og anvendelse af ny miljø- og renseteknologi og substitution«, jf. B 89 –

spørgsmål nr. 27, og at »blandingszoner fungerer dermed som en katalysator for en teknologisk innovation, der driver os mod mere bæredygtige løsninger i hele Danmark«, jf. B 89 – spørgsmål nr. 11.

Partierne anerkender, at virksomheder i forbindelse med nye og skærpede miljøkvalitetskrav har brug for en passende tilpasningsperiode til at substituere stoffer eller tage nye og mere effektive renseløsninger i brug. Partierne mener dog, at behovet for at tillade blandingszoner kan forebygges ved hjælp af bl.a. anvendelse af nontargetanalyser, der giver et forbedret overblik over mikroforurenende stoffer i spildevandet, og ved at nye og skærpede miljøkvalitetskrav varsles med en tidsfrist, der muliggør tilpasning for virksomhederne. Partierne ser derfor ikke nogen modsætning mellem teknologisk innovation og det at sætte en deadline for udfasning af blandingszoner til gavn for vores havmiljø.

At den kemiske forurening af Danmarks havmiljø har nået et niveau, hvor kun 2 pct. af vandområderne er i god tilstand, viser i partiernes øjne med al tydelighed, at der er brug for en ændret tilgang i administrationen af udlednings-tilladelser. Det skal være en tilgang, hvor regeringen og miljøministeren begynder at vægte hensynet til miljøet og naturen i havet og hensynet til vores børn og fremtidige generationer, der efterlades med et alvorligt forurennet hav og regningen for oprydningen, højere end hensynet til industriens økonomiske omkostninger til at forebygge forureningen ved kilden.

SF, EL og ALT stemmer derfor for vedtagelsen af forslaget og noterer sig samtidig med skuffelse, at regeringen og miljøministeren, der selv har kaldt sig »havets minister«, ikke vil bakke op om forslaget fra SF og EL til folketingsbeslutning om forbud mod fortynding af farlige stoffer i vandmiljøet.

3. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 15. november 2024 og var til 1. behandling den 14. januar 2025. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Miljø- og Fødevareudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 8 bilag på beslutningsforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse om beslutningsforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 1 deputation, der mundtligt har redegjort for sin holdning til beslutningsforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 32 spørgsmål til miljøministeren til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Anne Paulin (S) Lasse Haugaard Pedersen (S) Bjarne Laustsen (S) Fie Hækkerup (S) Thomas Skriver Jensen (S)

Ida Auken (S) Thomas Monberg (S) Kris Jensen Skriver (S) Thomas Jensen (S) Erling Bonnesen (V) nfmd.

Kim Valentin (V) Anni Matthiesen (V) Hans Christian Schmidt (V) Charlotte Bagge Hansen (M) Torsten Gejl (ALT)

Hans Kristian Skibby (DD) fmd. Kristian Bøgsted (DD) Pernille Vermund (LA) Carsten Bach (LA) Rasmus Jarlov (KF)

Per Larsen (KF) Kim Edberg Andersen (DD) Mette Thiesen (DF) Carl Valentin (SF) Marianne Bigum (SF)

Søren Egge Rasmussen (EL) Leila Stockmarr (EL) Katrine Robsøe (RV) Helene Brydensholt (ALT)

Borgernes Parti, Naleraq, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Borgernes Parti – Lars Boje Mathiesen (BP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Naleraq (N)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	12	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Dansk Folkeparti (DF)	7		